

עין משפט ונר מצוה

קנו א מיי פ"ד מהל' מעשה הקרנות הל'

כנו ב מיי שם פ"ה הלכה ז ופ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה יח: קנה ג ד מיי פ"ו מהל' מעשה קרנות הלכה כ:

שיטה מקובצת

אן ולקמן יליף לה בחטאת בהמה גופה מגל': **ב**ן וליף להא מלתא דיליף מה חטאת העוף: **ג**ן ודבר הלמד בהיקש אינו חוזר ומלמד בהיקש: **ד**ן וכי מאחר שהוא מקטיר מה הוא מוצה: **ה**ן כדאמרן לעיל דומלק כתב רחמנא: **ו**ן ועוד שאין שחיטה נזכרת בו. ג"כ נ"א נאסרת בו: **ז**ן ואינו מבדיל בסימן אחד שמחובר. ג"כ נ"א ואינו מבדיל כלומר שמולקי בסימן אחד ומניחו מחובר בסימן אחד דכיון וכו': **ח**ן אבל הכא ששניהם צריכים מליקה אינו אלא גילוי: **ט**ן פ"י בקונטרס דהך סברא: **י**ן דגמר בפסח דורות: **יא**ן ואביי מפרש התם רוב בשר מנעב איכא ביניהו: **יב**ן ואפי' חתך רוב בשר עם סימן הראשון:

כא:

מגדבה לענין סמיכה וי"ל דסמיכה מילתא אחריתי היא אבל הכא יוזמניהן צריכין מליקה ואינו אלא גילוי מילתא בעלמא דמגלה לנו הכשר מליקת העוף והבדלה היא כמו גמר מליקה ובהקישא דזאת התורה לא ילפינן לענין סמיכה דלא ילפינן בהקישא אלא לענין דבר שיכול לנהוג בכל הנזכרים בפסוק וסמיכה ליכא בצכור ומעשר כדתנן **בפ' ז' מדות** (מנחות דף כג:)‏ קרבנו ולא בצכור קרבנו ולא המעשר **דרשין** זה צכור ומעשר ופסח: **זאת חטאת העוף ממוז עורף**. פי' בקונטרס יזדהא סברא דמן החולין נפקא ליה לרבי ישמעאל בעולת חובה בהקישא דזאת התורה דאיתקש כולהו להדדי וילפי' כולהו מחטאת והכי גמרינן צשיליה התודה (מנחות פג.) ומשמע ליה צין עולת העוף צין עולת בהמה ות"ק לא משמע ליה מההוא היקישא אלא קרבנות בהמה דומיא דאשם ושלמים וקשה דבסמוך פריך מציזם נותו נפקא אלמא עולת העוף

מגדבה לענין סמיכה וי"ל דסמיכה מילתא אחריתי היא אבל הכא יוזמניהן צריכין מליקה ואינו אלא גילוי מילתא בעלמא דמגלה לנו הכשר מליקת העוף והבדלה היא כמו גמר מליקה ובהקישא דזאת התורה לא ילפינן לענין סמיכה דלא ילפינן בהקישא אלא לענין דבר שיכול לנהוג בכל הנזכרים בפסוק וסמיכה ליכא בצכור ומעשר כדתנן **בפ' ז' מדות** (מנחות דף כג:)‏ קרבנו ולא בצכור קרבנו ולא המעשר **דרשין** זה צכור ומעשר ופסח: **זאת חטאת העוף ממוז עורף**. פי' בקונטרס יזדהא סברא דמן החולין נפקא ליה לרבי ישמעאל בעולת חובה בהקישא דזאת התורה דאיתקש כולהו להדדי וילפי' כולהו מחטאת והכי גמרינן צשיליה התודה (מנחות פג.) ומשמע ליה צין עולת העוף צין עולת בהמה ות"ק לא משמע ליה מההוא היקישא אלא קרבנות בהמה דומיא דאשם ושלמים וקשה דבסמוך פריך מציזם נותו נפקא אלמא עולת העוף

נמי בכלל ונראה דטעמיהו דרצנן דקסברי דלא מתוקמא היקשא דזאת התורה לחולין משום דלא שייך בכל הקרבנות דאיכא קרבנות נדבה דלא אתו מחולין כדאשכחן נמי לר"א בסוף התודה (שם דף פג:)‏ דגמר י'פסח דורות חולין מפסח מזרים אע"ג דפסח כתיב בזההיא היקישא כדדרשין (וצחיס דף י:)‏ להקריב את קרבניהם זה הצכור מעשר ופסח וש"מ היינו טעמא כדפרישית לעיל משום דאיכא קרבנות נדבה דלא אתו מחולין ור' ישמעאל סבר דגמרינן היקישא לחולין כיון דמ"מ כל קרבנות חובה או נדר אתו מחולין: **וְאֵינָן מְבַדִּילִים בְּסִימָן אֶחָד**. פ"ה דכיון דכתיב לא יבדיל ועוף הכשרו בסימן אחד כל כמה דעביד טפי מהכשרו הבדלה הוא וכל הסימן הוי מוזה בעוף לכתחלה הילכך במליקה כי מליק כל הסימן לאו הבדלה הוא אבל סימן השני אפי' מוזה לכתחלה ליכא וקשה לפירושו דלקמן בריש פ"ז (דף ה.) אמרינן דהא דקמני השוחט דיעבד אלאחד בעור ונראה לפרש כיון דדיעבד לא בעי שחיטה בסימן שני שייך זו הבדלה אבל במיעוט הנשאר בסימן ראשון לא חיישין כיון דבעי שחיטת רוב אותו הסימן ואי' דהכא משמע דלר' אלעזר צר' שמעון אינו מולק בחטאת העוף אלא סימן אחד והשני מניח מחובר דיליף מיניה עולת העוף שאין חותך אלא רוב שנים וצוצחים פרק קדשי קדשים (דף סה:) תניא ח"ר אלעזר צר' שמעון שמעתי שמצדילין בחטאת העוף והאי דכתיב לא יבדיל מפרש התם היינו דאין צריך להבדיל ואין לפרש דהא דקאמר דכשהוא אותו הראש בגוף מזה היינו אם ירצה והא דקאמר אי מה להלן בסימן אחד היינו נמי אם ירצה לא יחתוך אלא סימן אחד דהא אצרייתא דלעיל דקתני שנים או רוב שנים מפרש צ' לרצנן או רוב צ' לר' אלעזר צ"ר שמעון ולוקמה כולה כראצ"ש ואי בעי צ' ואי בעי רוב צ' וצפרק העור והרוטצ (לקמן דף קג.) נמי גבי טלית שנקרע רובה שוב אינו חיבור וטהורה ומוקי לה בטלית טבולת יום דכיון דלא חס עליה ^(א) ולא טבלה ליכא למיגזר דלמא חסיל ולא קרע רובה ופריך אלא מעתה עולת העוף לראצ"ש לגזר דלמא לא אחי למעבד רובא והשתא בשלמא אי אמרת שאסור לחתוך כל הסימנים פריך שפיר דלא סגי ברוב מזומנא עד שיפסוק רוב הנראה לעינים פן יחוש לזמנא לפי שירא שלא יחתוך כל הב' אלא אי שרי לחתוך כל הב' למה יש לגזר שם כלל דלמא חיים ונראה לפרש דדיוקא ר"ש צן אליקים הוא דאית ליה האי סברא אליצא דראצ"ש דאית ליה בצוצחים (דף סה:) דלא יבדיל היינו דאין צריך להבדיל כל השנים ויכול להבדיל כל השנים אפילו קודם הזאה והסוגיא דלעיל דהעור והרוטצ לא אחיא כותיה אלא כרב חסדא ורבא ואצ"י דהתם ^(א) ומוקמינן לא יבדיל לראצ"ש קודם הזאה ואם הבדיל פסיל ליה ולא מפרש ליה קרא אין צריך להבדיל אחר הזאה אלא מוקמי לה קודם הזאה והכי איתא התם הבדיל בחטאת העוף ולא הבדיל בעולה פסולה וקאמר בגמרא מתני' דלא כראצ"ש דתנן ח"ר אלעזר צר"ש שמעתי שמצדילין בחטאת העוף מאי צינייהו אמר רב חסדא מיזוי חטאת העוף מעבב איכא צינייהו דמזות חטאת העוף מולק מזה (צו) ומוזה ובעולה מולק ומוזה ואינו מזה כדתנן התם השתא קא סברי רבנן מיזוי חטאת העוף מעבב וכשהזה עדיין לא נגמרה כל מזותו הלכך כשהבדיל סימן שני לאחר הזאה לא חשיב מחתך בשר בעלמא ופסול שעשה מעשה עולה בחטאת שיש כאן הבדלה ומיזוי כמו גבי עולה ור"א צר' שמעון סבר מיזוי חטאת העוף לא מעבב וכבר נגמר כל מזותו וכשמצדיל אחר הזאה אינו אלא מחתך בשר בעלמא ורבא מפרש התם שהייה בסימן שני

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

אלא מן החולין. ולא ממעות מעשר שני ולקמן (דף כג.) יליף לה בחטאתי' גופה מגל': **וציוס**. שאין חטאת קרבה אלא ציוס כדכתיב **בפרשת יר"כ** (ויקרא טו) כי ציוס הזה יכפר עליכם וגו': **וצידו ימינית**. שאין עבודותיו כשרות אלא צימין דכתיב **בה** (שם ד') ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וקיימא לן בזמנחות בפ"ק (דף י.) כל מקום שנאמר באצבע וכזהוה אינו אלא ימין. ואי קשיא למה ליה להאי תנא למימר כמשפט חטאת בהמה לוקמיה אחטאת העוף דסליק מיניה וליקף להא מילתא' מה חטאת העוף מן החולין כו' דהא כולהו נמי איתנהו בה וחלוק דוהקריבו למלתיה אלא כדאמר חלוקה עולה מחטאת לענין הבדלה לאו פירכא היא דהא חטאת העוף לא כתיבא ציה חולין צהדיא אלא צהמהה כתיב כדלקמן [כג.] וציהקש ילפא מדאיקרי חטאת ודבר הלמד ציהקש אינו חוזר גולומד ציהקש בקדשים דקיימא לן (וצחיס דף מט:)‏ בכל התורה למידין למד מלמד חוץ

מקדשים: **אי מה**. בהמה כשרה ברוב שנים אף עולת העוף ברוב שנים: **פ"ל**. בעולת נדבה ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמזה דמו וכי יזאפשר לומר כן מאחר שהוא מקטיר הוא מוזה אלא מולקו כדרך הקטרתו מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו כו' כך שניהם צת"כ' והתם מפרש מנין להקטרה שהראש בעצמו והגוף בעצמו כשהוא אומר לאחר הקטרה זו ושסע אותו בצנפיו והקטיר אותו הרי הקטרת הגוף אמורה הא מה אני מקיים הקטרה ראשונה בהקטרת הראש אלמא צ' הקטרות הן והשסוע מצדיל ציניהן: **אף מליקא עולם העוף הראש בעצמו וכו'**. והיינו שנים ואפילו מחובר בעור הבדלה חשיבא כדאמרן לעיל (דף כ:) ימצדימליקה כתב רחמנא הך הבדלה ומליקה כשחיטה וכל שיטנו בשחיטה ישנו בהבדלה ועור שאין שחיטה ומוכרת זו בהבדלה נמי לא מעבב. ולקמן (דף כג.) פריך כיון דנפקא ליה הבדלה בעולה מהכא ל"ל והקריבו לחלק צין חטאת לעולה הא הכא צהדיא כתיב דיבדיל והכא צהדיא כתיב דלא יבדיל: **ר' ישמעאל אומר כמשפט חטאת העוף**. דסליק מיניה ולהכי אתקש משום דבחתאת כתיב (ויקרא ה) ממול ערפו וצמליקת עולת נדבה לא כתיב אלא ומלק את ראשו והקטיר (שם ה) ואין מליקה כתיב בעולה אלא בשל נדבה וזו למידה מזו. ולקמן [כג.] פריך ת"ק הא מנא ליה. והך סברא דמן החולין צציוס וצידו הימנית נפקא ליה לרבי ישמעאל בעולת חובה בהקישא דזאת התורה לעולה ולמנחה וגו' דאיתקש כולהו להדדי וילפי' כולהו מחטאת והכי גמרי ליה צשיליה התודה (מנחות דף פג:)‏ ומשממע ליה צין עולת בהמה צין עולת העוף ות"ק לא משמע ליה מההיא היקשא אלא קרבנות בהמה דומיא דשלמים ואשם: **וואינו מצדיל בסימן אחד**. שמחובר בסי' אחד דכיון דכתיב ולא יבדיל' ועוף הכשרו בסימן אחד כל מה דעביד טפי מהכשר הבדלה היא וכל הסימן הוי מזות שחיטה בעוף לכתחלה הלכך במליקה כי מליק לכולו סימן לאו הבדלה היא אבל בסימן צ' אפי' מזות לכתחלה ליכא כדתניא לקמן (ס:) לחייבו צצ' סימנין ח"ר שכתב הוקש לדגים: **פ"ל והקריבו**. משמע שמתן לה הכתוב הקרבה לעזמה וחלוקה מדין הקרבת חטאת ומאחר שכתוב אחד הקישן וכתוב אחד חלקן מסתבר כי אקשיניהו למול עורף אקשיניהו וכי פלגיניהו מהבדלה פלגיניהו דרבי ישמעאל נמי אומלק והקטיר דת"ק סמך ונפקא ליה מיניה הראש בעצמו והגוף בעצמו והא דנקט טעמיה מוהקריבו משום דמומלק והקטיר לחודיה בלא והקריבו לא מצי יליף כדאמר לקמן (דף כג.) אליצא דת"ק דהא ע"כ ס"ל לר' ישמעאל שנים דוקא כרבנן דכיון דמוקי היקשא דכמשפט אמול עורף וחילוקא דוהקריבו אהבדלה ליכא למימר מסימן אחד פלגיה ואוקמיה ארוב שנים דהא לא שנים כתיב בקרא ולא רוב שנים כתיב בקרא אלא הבדלה כתיבא ולא יבדיל וכי כתיב והקריבו בעולה לחלק וליתן לה הקרבה אחרת להטעיניה הבדלה בא וכל שיטנו בשחיטה צריך להבדילה ומיעוט צ' סימנין דיטנו בשחיטה ישנו בהבדלה דבשלמא לרבי אלעזר צרבי שמעון דגמר מול עורף מגזירה שזו כדלקמן [כג.] לא מיבעי ליה היקשא דכמשפט אמול עורף וכמשפט חטאת בהמה לא ניחא ליה למימר משום דמעוף סליק גמיה מהיקשא דכמשפט אחיות חיבור ראש וגוף במיעוט סימנים כדלקמן וחילוקא לרוב שנים דלא מתכשר בסימן אחד אלא לרבי ישמעאל דמפיק היקשא למול עורף והבדלה לגמרי משמע אחיות ראש וגוף במיעוט סימנים מנא תיתי אלא כרבנן ס"ל:

אוחו

שני שלא ישאה ואצ"י מפרש התם רוב בשר י'אעס סימן העוף מעבב איכא צינייהו דלרצנן לא מעבב ולכך יזמנין לא חתך רוב בשר עם סימן הראשון דקודם הזאה וכשמצדיל אחר הזאה יש כאן מעשה עולה בחטאת ואפי' חתך רוב בשר לא יז' סימן הראשון גורינן אטו היכא דלא חתך ופסול ר"א צר' שמעון סבר דרוב בשר מעבב ולכך לא פסול דאין כאן מעשה עולה דכיון דחתך רוב בשר עם סימן הראשון כשמצדיל אחר ההזאה מתה עומד ומצדיל וכי האי גוונא בעולה לאו הבדלה היא ואצ"י לטעמיה דס"ל דמתה אינו עומד ומצדיל דהא פריך לעיל ותקשי לך עולת העוף דבעי צ' סימנין וכי מתה עומד ומולק ולית ליה טעמא כדי לקיים מזות הבדלה והדר קאמר אמרוה קמיה ר' ירמיה פ"י הך טעמי דרב חסדא ורבא ואצ"י אמר להו לא שמיע להו הא דאמר ר"ש צן אליקים כו' מאי לא יבדיל אין צריך להבדיל ואפילו

מסורת הש"ס

א) [וצחיס סה.], **ב**) כמשפט חטאת העוף כ"ל, **ג**) [ויקרא פרשה ז], **ד**) [ויקרא ז], **ה**) [שם ה],

תורה אור השלם

1. והקריבו הבתן אל המזבח ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח: ויקרא א טו
2. זאת השני יעשה עליה כמשפט וכפר עליו הבתן מחטאתו אשר חטא ונקלח לו: ויקרא ה י

הגהות חב"ח

א) תוס' ד"ה ואינו וכו' דלא חס עליה ואטבלה ליכא למיגזר: **ב**) בא"ד ואצ"י דהתם דמוקמי לא יבדיל וכו' ליה לקרא וכו' איכא צינייהו פ"י דמלות: **ג**) בא"ד ואפי' חתך רוב בשר עם סימן: